

طبق قانون، عرضه، خرید، فروش و نگهداری اقلام برداشتی از جمله گیاهان دارویی، بدون مجوز، ممنوع است

مدیرکل دفتر امور مراتع سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور گفت: سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، حفاظت و صیانت از این گونه‌ها را در اولویت نخست قرارداده است. بهره برداری اصولی از این گونه‌ها هم با رعایت ملاحظات توسعه پایدار، در اولویت بعدی این سازمان قرار دارد. بهزاد گفت: تمام گیاهان مرتعی که به عنوان گیاهان دارویی مورد استفاده قرار می‌گیرند باید با ملاحظات حفظ پایداری و در زمانی که سازمان منابع طبیعی اعلام می‌کند به بهره برداری برسد در غیر این صورت بهره برداری از آنها بر این اساس، سیاست حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری اصولی از عرصه‌های منابع طبیعی را تدوین و ابلاغ کردیم. طبق ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، هرگونه بهره برداری از منابع طبیعی باید در قالب طرح باشد. طرح‌های بهره برداری هم باید با عقد قرارداد با اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری باشد چون در غیر این صورت، بهره برداری خارج از طرح، مصداق قانون قاچاق کالا محسوب می‌شود. این قانون طی سال‌های گذشته وجود نداشته و موضوع آن از ۱۰ بهمن ماه سال ۱۴۰۰ تحت قانون مبارزه با کالای قاچاق به این ماده قانونی ماده ۲۵ مکرر اضافه شده است.

بهزاد افزود: دفتر آموزش و ترویج و مشارکت‌های مردمی دوره‌های فراگیری را به صورت مجازی و حضوری با هدف پیگیری از آسیب به این گیاهان ارزشمند برگزار کرده تا بهره برداران محلی و مجریان طرح‌های بهره برداری آموزش‌های لازم را درباره زمان و میزان بهره برداری این گیاهان خودرو فراگیرند.

جمعیت بهره برداران بیش از ۵/۵ برابر ظرفیت مجاز مراتع کشور

بهزاد با تأکید بر اینکه باید جوامع محلی را در زمینه حمایت از منابع طبیعی در حوزه بهره برداری و کاهش و ساماندهی دام‌ها توانمند کرد، افزود: هم‌اکنون تعداد جمعیت بهره برداران بیش از ۵/۵ برابر ظرفیت مجاز مراتع کشور است و ۲/۲ برابر افزایش دام را در منابع طبیعی داریم.

کوهی و کرفس کوهی بیشتر مشاهده می‌شود، تصریح کرد: کرفس کوهی جزو گونه‌های نادر و منحصر به فرد محسوب می‌شود که بیشترین رویش آن در ۴ شهرستان فریدونشهر، کوهرنگ، دنا و الیگودرز است اما متأسفانه این گیاهان کوهی خوراکی طی چند سال اخیر در تهر بار به فروش می‌رسید. بهزاد، کرفس کوهی را بیشتر مختص ۴ استان، لرستان، اصفهان، چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد اعلام کرد و گفت: در منطقه خلیج فارس - عمانی هم قاچاق دنبیان کوهی رویش دارد. وی افزود: در مجموع در کشور ۴ نوع قاچاق داریم که شامل قاچاق دنبیان کوهی قرمز، سفید، قهوه‌ای و سیاه است که برداشت و بهره‌برداری از ترافل سیاه ممنوع است. به طور نمونه ترافل (قاچاق سیاه) در کلاله استان گلستان رویش دارد اما به دلیل همزیستی با جنگل، برداشت آن ممنوع اعلام شده است چون اغلب اینها به صورت نارس برداشت می‌شوند لذا نتیجه آن خشک شدن ریشه درختان جنگل خواهد بود.

فرسایش و برداشت سالانه ۲ میلیارد تن خاک در کشور

به گفته وی، برداشت بی‌رویه و غیراصولی گیاهان کوهی و دارویی، پوشش خاک را هم از بین می‌برد و فرسایش سطحی هزاران تن خاک را به دنبال خواهد داشت. بهزاد اظهار داشت: سالانه ۲ میلیارد تن فرسایش و برداشت خاک در کشور داریم که نتیجه این برداشت‌ها، ایجاد سیلاب و روان‌آب‌ها و انباشته شدن خاک در پشت سد‌هاست. لایروبی این خاک‌های انباشته هم متحمل هزینه‌های سنگین خواهد بود. وی گفت: برداشت‌های بی‌رویه موجب از بین رفتن زمین‌های زراعی می‌شود، در صورتی که تشکیل یک سانت از خاک ۱۰۰ تا ۸۰۰ سال طول می‌کشد. البته این مدت زمان برای وقتی است که همه شرایط برای تشکیل خاک مهیا باشد.

گیاهان ریشه کن نکنید

کوهی و دارویی را

اغلبشان با شرایط برداشت اصولی گیاهان خودرو آشنایی ندارند، وارد بازارها می‌شود. آنجا که مردم هم برای مصارفی نظیر استفاده در غذاهای سنتی و کاربردهای دارویی از این گیاهان کوهی استقبال می‌کنند، حجم بالای برداشت این گیاهان آن هم با بی‌رحمی و با کندن ریشه گیاه ضمن آسیب فراوان به پوشش گیاهی این اراضی و تنوع گونه‌های گیاهی، برخی از انواع گیاهان نادر را در معرض انقراض قرار داده است. این گیاهان با خواص مختلف و ارزشمند با کاربری غذایی، دارویی یا ادویه‌ای معمولاً از دامنه کوه‌ها، دشت‌ها یا ارتفاعات برداشت می‌شود. این درحالی است که حتی روش تکثیر برخی از این گیاهان خودرو هنوز نامشخص است.

این همجه و نابودی پایه‌های مادری و فرسایش خاک و ...

مدیرکل دفتر امور مراتع سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در گفت و گو با «ایران» کاهش و حذف گونه‌های در حال انقراض گیاهی را از نتایج افزایش بی‌رویه برداشت‌ها و بهره‌برداری از منابع طبیعی عنوان کرد و گفت: طی سال‌های گذشته این گیاهان دارویی و کوهی مورد هجوم مردم قرار گرفته که باعث می‌شود در سال‌های بعد، چیزی از آنها باقی نماند چون این همجه‌ها، نابودی پایه‌های مادری و کاهش تنوع زیستی را به دنبال خواهد داشت. به گفته وی، این گیاهان در ۵ ناحیه رویشی شامل ارسباران، ایران توران، هیرکانی، زاگرس، خلیج فارس - عمانی، تنوع ژنتیکی قابل توجهی دارند. بهزاد اظهار داشت: در اقلیم هیرکانی، ریواس، تره کوهی و کنگر بیشتر مشاهده می‌شود که جزو گیاهان بهره‌بردار است اما امروزه به دلیل برداشت‌ها و بهره‌برداری‌های بی‌رویه و غیراصولی در معرض تهدید انقراض قرار گرفته است. وی با بیان اینکه در منطقه رویشی زاگرس هم تره

این گیاهان خاص

زهرة توکلی / از حدود ۸ هزار و ۴۲۳ گونه گیاهی شناخته شده در ایران بیش از ۲ هزار و ۳۰۰ گونه دارای خواص دارویی است و بیش از یک‌هزار و ۷۲۸ گونه منحصر به فرد داریم که رویش آن فقط در ایران بوده و بومی کشورمان است و به طور مستقیم مورد مصرف قرار می‌گیرد.

این گونه‌های گیاهی در صنایع مختلف دارویی، غذایی به عنوان مکمل‌ها و انواع چاشنی‌های غذایی بویژه غذاهای سنتی، همچنین صنایع بهداشتی و آرایشی و عطر و ادکلن، پرورش آبیان و زنبورعسل و تولید و کنترل فرسایش خاک کاربرد زیادی دارند، به همین دلیل از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردارند. هر کدام از این گیاهان ویژگی‌های خاص خودش را دارد لذا بهره‌برداری از آنها باید به میزانی باشد که به اصل، منبع و پایه آن آسیبی وارد نشود و در واقع رویش گیاهان دچار خدشه نشود و به زادآوری آن آسیب نرسد.

کارکردها و کاربردهای شگفت‌انگیز گیاهان کوهی و دارویی

این گیاهان در ایجاد رنگ‌های طبیعی، صنایع غذایی، آرایشی و بهداشتی، پرورش آبیان، پرورش زنبورعسل و همچنین در تولید و کنترل فرسایش خاک کاربرد و نقش زیادی دارند. همچنین گیاهان دارویی و کوهی، کارکردها و تأثیر زیادی در حفظ محیط زیست نظیر جلوگیری از سیلاب‌ها و ریزگردها دارند. از سوی دیگر نیازهای دامی را تأمین می‌کنند و موجب کسب درآمدهای ارزی برای کشور می‌شوند بنابراین باید از منابع طبیعی استفاده بهینه کرد.

چالش بزرگ

چند سالی است که مقدار گیاهان کوهی و دارویی که اوایل سال در بازارها به فروش می‌رسد، افزایش داشته و نگرانی‌ها برای از بین رفتن برخی از این گونه‌های ارزشمند را دامن زده است، بخصوص اینکه برخی از این گیاهان را با ریشه از خاک درمی‌آورند. این گیاهان ارزشمند طی سال‌ها توسط عده‌ای که

5

گیاهان کوهی و دارویی در ۵ ناحیه رویشی شامل ارسباران، ایران توران، هیرکانی، زاگرس، خلیج فارس - عمانی، تنوع ژنتیکی قابل توجهی دارند. در اقلیم هیرکانی، ریواس، تره کوهی و کنگر بیشتر مشاهده می‌شود که جزو گیاهان بهره‌بردار است اما امروزه به دلیل برداشت‌ها و بهره‌برداری‌های بی‌رویه و غیراصولی در معرض تهدید انقراض قرار گرفته است.

برداشت بی‌رویه و غیراصولی گیاهان کوهی و دارویی، پوشش خاک را هم از بین می‌برد و فرسایش سطحی هزاران تن خاک را به دنبال خواهد داشت. سالانه ۲ میلیارد تن فرسایش و برداشت خاک در کشور داریم که نتیجه این برداشت‌ها، ایجاد سیلاب و روان‌آب‌ها و انباشته شدن خاک در پشت سد‌هاست

